

wordt uitgegeven, te koop. Men kan vele dorpen aanwijken, waar slechts 2 à 3 exemplaren worden verkocht, terwijl men weet dat er 5 à 600 lezers zijn.

Welgelukte werkstakingen

Eene kleine verbetering valt echter, wat de hongaarsche laagvlakte betreft, sinds dezen zomer te bestatigen ten gevolge van de werkstaking die destijds in meer dan 200 gemeenten uitbrak. Uit 120 gemeenten heeft men bericht ontvangen, wat de uitslag van deze beweging is geweest. Overal eindigde zij met eene overwinning voor de stakers; de loonen werden verhoogd en de verplichting om gratis werk te doen, afgeschaft.

Over de vooruitgang der beweging onder de landarbeiders, heeft men niet te klagen; zij gaat met reuzenschreden vooruit. Ook de kleine pachters, die vroeger niets van het socialisme wilden weten, sluiten zich thans in grooten getale bij de partij aan.

Onze Pers

Hierna was aan de beurt de pers of liever de organisatie van de partij, want daar in Hongarijen het stichten van landarbeidersverenigingen door de regering onmogelijk wordt gemaakt, in de dorpen de vergaderingen verboden en onthouden worden, met andere woorden, eene organisatie, zooals wij die in ons land kennen, niet mogelijk is, moeten de landarbeiders langs omwegen tot hun doel geraken.

Het Congres besloot, in iedere gemeente of plaats een *bladcomité* in het leven te roepen; iedereen, die zich bij het comité aanmeldt, wordt beschouwd als lid van de «bladorganisatie», als hij de verplichting op zich neemt de twee bestaande partijbladen, het een in de hongaarsche, het andere in de duitse taal verschijnende, te ondersteunen. Ieder lid van de «bladorganisatie» betaalt voor ieder nummer 2 of 4 kreuzer, naar gelang hij het hongaarsche of het duitse blad leest, zoodat het den schijn heeft, alsof men hier slechts met gewone lezers te doen heeft, die zich op een blad abonneeren.

In werkelijkheid draagt ieder echter tweemaal zooveel hij terugkrijgt. Want van de ontvangen gelden mag slechts de helft besteed worden voor het drukken en het verspreiden van de exemplaren. De anderen helft is deels voor de lokale organisaties, deels voor de kas van het Midden-Comité bestemd en dient om de kosten der propaganda te bestrijden of partijgenooten te ondersteunen.

Besluiten

Voorts werden de volgende besluiten genomen.

Een 12urige werkdag, als voorloopig maximum, daarbij den Surigen werkdag, voorkomende in het sociaal-democratische program, steeds voor oogen houdende; afschaffing van het accoordwerk en daarvoor in de plaats een vast dagloon; afschaffing van alle verplichting om gratis arbeid te verrichten; overwerk alleen dan als dit onvermijdelijk is en in dat geval per uur te berekenen; betalingen alleen in geld; arbeidscontracten, daar waar het werk van grooten omvang betreft, gesloten door bemiddeling van het midden secretariaat ten einde de arbeiders tegen al te groote uitbuiting te beschermen; gelijkstelling der vrouwen met de mannen wat de loonen betreft; verbod dat de arbeider mag gedwongen worde werk te verrichten waartoe hij niet volgens het contract verplicht is.

Verder: uitbreiding van de verzekering tegen ziekte over de landarbeiders: mannen, vrouwen en kinderen; landbouwtoezichters door de arbeiders gekozen en met de noodige volmacht voorzien; ondersteuning van gebrekkelijken door den Staat.

Allen onder het Rode Vaandel der Arbeiderspartij

Ten slotte zij nog medegedeeld dat het congres met algemeene stemmen het program van de hongaarsche arbeiderspartij aannam; en lat de vergadering verklaarde dat de beweging van de landarbeiders slechts op den bodem van den klassenstrijd, overeenkomstig de beginselen der sociaal-democratie, kan plaats vinden; dat er algemeen, gelijk, geheim en rechtstreeks kiesrecht ingevoerd moet worden en iedereen, die 20 jaar oud is, kiesrechtig moet zijn, en dat het recht van vereeniging, vergadering en pers, volkomen vrij behoort te zijn.

Wat heeft men te verwachten

Deze eischen, hoe bescheiden ze ook voor het meerendeel mogen zijn, zullen in de eerste jaren wel niet ingewilligd worden. De hongaarsche arbeidersbeweging zal zeker nog veel in kracht moeten toenemen voordat de heerschende klasse van haar voorrechten veel prijs geeft. Op het oogenblik is deze nog de sterkere en tracht thans, door eene wet, welke de verhouding tusschen de landarbeiders en hun werkgevers regelt, de beweging onder de landarbeiders te stuiten. Deze wet, waartegen op dit congres geïntendeerd werden aanleiding heeft gegeven tot ernstige betoogingen in de hoofdstad, bedreigt met zware straffen van 1000 fr. boet of 60 dagen gevangenis) dengeen die het arbeidscontract schendt.

De arbeider, onverschillig welke behandeling hem ten deel valt, moet bij den werkgever blijven met wien hij gecontracteerd heeft. Zelfs als hij geslagen wordt kan hij het contract niet verbreken. Het recht van vereeniging en vergadering is opgeheven; elke overeenkomst ten doel hebbend d. n. patroon tot verbetering der loonen of anderszins te dwingen, is wettelijk nietig; vergaderingen, collecten en dergelijken zijn verboden.

De werkgevers hebben het recht bij weerspannigheid der arbeiders dezen te laten aanhouden, het loon in te houden of ze weg te zenden zonder vergoeding; zij hebben slechts hiervan aan de autoriteiten kennis te geven.

Behandeld als slaven

De landarbeiders worden dus behandeld als slaven, die wel verplichtingen maar geen rechten bezitten en het is daarom des te meer te waardeeren dat zij aan hun gevoel van verzet niet den vrijen loop laten en zich tot geweldadigheden, die de regering missschen zeer welkom zouden zijn, laten vervoeren, maar integendeel zich in toom weten te houden en ondanks alle vervolgingen eene organisatie te scheppen, die bij haar tegenpartij opzien baart.

Onderdrukking baat niet

De regeringsbladen komen er openlijk voor uit, dat het kongres bewezen heeft, dat de bewe-

ging onder de landarbeiders ontzaglijk is toegenomen en spreken nu van de noodzakelijkheid om beschermende maatregelen voor de landarbeiders te nemen. Zij beginnen dus in te zien, dat onderdrukking niets geeft, dat de arbeiders, altijd wel een manier weten te vinden om zich aan de bestaande toestanden aan te passen. Wie niet sterk is moet slim zijn. Dit hebben de duitse arbeiders bewezen, toen Bismarck hen met de b. richte socialistenwet te lijf ging, dit bewezen thans de hongaarsche arbeiders, wier organisatie tegen de verdrukking in groeit, tot groote verwondering der heeren werkgevers en regeerders.

Gedenkt den Strijdpennig

Wilde Konijnen

In sommige gemeenten wordt door de landbouwers veel geklaagd, en met reden, over de schade door de wilde konijnen veroorzaakt aan de veldvruchten.

Er bestaan wel wettelijke middelen om de schade te doen vergoeden door den eigenaar der jacht, maar die middelen zijn te omslachtig, te langdurig en te kostelijk om door de landbouwers te kunnen aangewend worden.

Ook kunnen de wilde konijnen op klacht van den landbouwer en op bevel van hoogerhand uitgerooid worden.

Doch dat alles vraagt veel achterna geloop waarvoor de landbouwer terugschrikt.

Dat de bestaande maatregelen nochtans nuttig kunnen zijn, bewijst het volgende geval:

Te Wachtebeke had een landbouwer veel schade van de konijnen uit de jacht van den heer X.

Klagen of vertoogen hielp niet, de jager bleef doof.

De landbouwer echter spaande een proces in, eerst voor den vrederechter, eindelijk voor de burgerlijke rechtbank. De schade werd vastgesteld en de jager verwezen tot 300 fr. schadevergoeding aan den landbouwer en tot al de kosten.

Dat voorbeeld leert dat er wel vergoeding te bekomen is voor de schade door de konijnen berokkend.

Als de schade slechts gering is, wendt de landbouwer die groote middelen niet gaarne aan. Daarom zou men kortere middelen moeten hebben om de vermenigvuldiging der wilde konijnen te keer te gaan.

Dank!

Dank aan de vrienden van den buiten die ons de gevraagde inlichtingen bezorgden. Deze zullen niet te vergeefs gegeven zijn; wij hebben verder op hunne hulp rekenen.

Het propagandecomité.

— Ah neen, zeker! alsof gij mij niet heel en door bedorven had, spotte de andere.

Sander scheen het niet ernstig op te nemen met Steven's vertrek uit de ouderlijke woon. Hij beschouwde dit alleenlijk als een spelreisje van eenige dagen. Door zijne liefde betrekkingen met Roosje, had hij gelegenheid gehad om de Damiaens van nabij te leeren kennen. Steven en zijn vader, alhoewel beiden van eene weergalooze taaiheid van aard, waren te verstandig om niet elk voor zich zelve hun deel van het ongelijk in te zien dat aanleiding gaf tot het tusschen hen opgezeten geschil. En eenmaal de opgewondenheid van het oogenblik bedaard, zou de overweging volgen, waarna Tiest Damiaens, de peetoom van Steven, het overige zou doen om den gekrookten familieband in het huis zijns broeders te herstellen.

Nee, Sander achtte het gansch nutteloos, afscheids tranen te storten bij het vertrek van zijn vriend.

Onder wege naar de statie, sprak Steven voornamelijk van zijne moeder. De brave zoon weende overvloedig toen hij zijnen vriend het tooneel beschreef hetwelk zijn afscheid van de goede vrouw verwekt had. Ten einde hare hartverscheurende droefheid te stillen, had hij haar onder hunne laatste omhelzing eene leugen toegefluisterd. — Stel u gerust moeder, had hij gezegd, binnen weinige dagen ben ik terug; ik verwijder mij slechts kortstondig, namelijk voor den tijd dat vaders toorn duren zal.

Doch deze poging om het moederhart te troosten, miste teemale haar doel. Het was als had de goede vrouw een voorgevoel van een onheil dat met het vertrek van haren zoon in verband stond... Vreesde zij hem

Briefwisseling

Uit Bestelbergen

In de *Landwacht* van 20 November, 1. 1. preikt een artikelken door een onbekenden geschreven, in kleinen druk opgenomen, waarin eene bijeenkomst van den katholieken kring wordt opgehield, en de zending van dezen kring uiteengezet: Vrede en Eendracht in de gemeente te doen heerschen!

Wel lieve hemel wat schoone woorden! Maar hoe weinig komen zij overeen met de gevoelens van dezen, die er de inrichters van zijn en de geheime bestuurders! Want docteur Geeuws, de zoogezegde voorzitter, schijnt enkel den naam ervan te bezitten. Maar juist daarin ligt de eerste fout van het artikelken, dat men in zijnen mond de woorden legt, door den koster-geheim-schrijver uitgesproken.

Niemand in die vergadering heeft een docteursklank gehoord! Waarom die stilzwijgendheid? Kan hij niet spreken, of is hij ook tegen zijn goeste voorzitter? Er zijn wel zooveel leden tegen wil en dank ingelijfd! Zoo gaat het zeker niet in onze zangmaatschappij de *Vrijheidszonen*, die Maandag 12 December haar eerste Ceciliafeest heeft gevierd. Wat openhartige vreugde, onder die vrije lieden, want slaven tellen we niet!

Na met een zestigtal zangers de herbergen van vrienden te hebben bezocht, na wel gezongen te hebben, sloot den dag met een gezellig avondmaal, waarop wij uit dankbaarheid aan onzen volksgezinden Voorzitter den heer Gillebert, zijn met de hand getekend portret, prachtig ingelijst, aanboden.

Deze, in roerende en treffende woorden, schilderde den vooruitgang af der maatschappij, die groeit en bloeit in weerwil der gestadige bekampingen en verstootingen van het dompersras. Hij stelde vast, dat haar bestaan verzekerd was, dat er aan den voorspoed en den zegepraal niet te twifelen viel; hij eindigde zijne lange redevoering met een warmen oproep tot eendracht en broederlijkheid in den strijd, die ons zal leiden naar vrijheid en ontvoogding.

Zulke woorden met iever en moed uitgesproken, deden de snaren der ziel trillen in het diepste van 't gemoed; ook was het eene uitbarsting van toejuichingen waaraan geen einde scheen te komen. Dien avond zal als zoet aandenken blijven voortleven in de harten van al de aanwezigen. Wat verschil bestaat er toch tusschen den Vredekring en de zangmaatschappij de *Vrijheidszonen*!

De zoogezegde vredekring (oorlogskring) door pastoors en heeren ingericht, om boer en werkmán, met wil of tegen wil, in te lijven, hopen, door dezen af te zonderen of den geest te verdraaien, er kiezers van te maken, stemmende tegen hun eigen belang, of tegen hun eigen broeders; gesticht om her-

nimmer terug te zien, of zag zij in den geest eenig ander gevaar dreigen?...

Op dezen toon vervolgende, had Steven reeds het langste deel van den weg zijnen gezel onderhouden, toen deze hem plotseling onderbrak met de bemerking:

— Daar ginds komen onze vrienden aan, die insgelijks ter stembus trekken! Hoor, zij zingen...

— Inderdaad, het zijn zij... Het is het socialistisch kiezerslied, *De Rode Vaan*, dat zij aanheffen... Zij moeten reeds een ferm stuk in hun kraag hebben om zulke dwaasheid uit te richten!

— Zij denken missschen zooals ik...

— Hoe denkt gij?

— Dat er een de eerste moet zijn om het vaandel uit den zak te halen, dat er lafheid kan gelegen zijn in nooit voor zijne meening te durven vooruitkomen... dat de stoutmoedigen, maar de stoutmoedigen alleen, de wereld overwinnen!...

— Is dit een verwijt aan mijn adres?

— Onmogelijk, ik weet te wel dat het alleenlijk om onzentwil was dat gij ons de geheimhouding aanraadt. Hebt gij, overigens, door uwe houding tegenover uwen vader niet bewezen, dat gij voor u zelve de vreesachtigheid veracht?

Inmiddels waren onze twee gezellen de zingende vrienden genaderd. Dezen waren vier in getal en schenen reeds tamelijk door dik en dun geplonsd te hebben, want zij waren van het hoofd tot de voeten met modder bespat.

(Wordt voortgezet)

DE ROODE VAAN

EENE SCHETS

UIT DE

Laatste Overstromingen in Vlaanderen

DOOR THILO.

3^e VERVOLG.

— Steven vriend! riep hij uit, waar gaat dat naartoe?... Gij hebt geweend... scheelt er iets te huis?... Roosje toch niet?...

— Wees gerust, ik laat allen welvarend! verzekerde de jonge Damiaens, terwijl hij de plaats in naam die Sander hem bereidwillig afstond.

— Maar dat gelijkt aan een vertrek, merkte deze laatste aan; uw pak, uwe taal, uwe roodbekreten en gezwollen oogen... Er moet toch iets uit den haak zijn...

— Ten gevolge mijner gewijzigde beginselen, heb ik gisteren avond met vader een tooneelje gehad, dat zich dezen morgen vernieuwd heeft... verklaarde Steven met gemaakte luchthartigheid; ik heb te kiezen gehad tusschen twee: ofwel voor de katholieken te stemmen of het huis te verlaten...

— En gij hebt het laatste gekozen, voltooide de andere, nu, daaraan herken ik u! Maar uwe moeder, Roosje en Faab...?

Het hooren uitspreken van den naam zijner moeder, verweekte opnieuw het gemoed van den jongen Damiaens. Zijne oogen vulden zich met tranen. Hij had altijd zijne moeder een bijzonder liefde toegedragen.

Door hem te doen opmerken dat zijne stembeurt gekomen was, ontsloeg de veld-

wachter hem van een pijnlijk antwoord op de vraag zijns vriends.

Steven gaf zijn pak met kleederen aan Sander te bewaren en trok het afsluitsel binnen.

— De vader een stijfkop, de zoon een hardhoofd... hard tegen hard... 't zal er gespannen hebben... mompelde Sander, terwijl hij Steven naagde.

Twee minuten later had deze laatste zijn vriend weer vervoegd.

— Ik vergezel u tot aan de statie, sprak Sander, het betaamd dat ik u uitgeleide doe... Laat af, ik wil zelf uw pak dragen. Het stembureau blijft open tot 2 ure... Zeg waar trekt ge heen?

— Naar mijnen peetoom te Antwerpen. Deze is meesterknecht in een groot werkhuis. Door zijn toedoen hoop ik werk in de fabriek te krijgen. In afwachting zal hij mij gaarne eenige dagen loogeen, 't is iemand die veel van mij houdt.

— Ik hoop evenwel dat gij binnen acht dagen, of zoowat, terug zijt... Het zal aan mij niet liggen als het anders is... Ik sta bij uwen vader nog al op een wit bladje. Maar a propos, wat zegde Roosje toen gij verklaarde onder nummer 2 te zullen stemmen?...

— Mijne zuster is niet minder bevooroordeeld dan de anderen, verklaarde Steven, naar de toonbank gaande om twee glazen bier te bestellen.

— Als zij vernemen zal dat ik gestemd heb zooals gij, zal ik niet langer op mijn ontslag behoeven te wachten... drukte Sander zijne vrees uit.

— Voor u is het nog niet te laat... bemerkte Steven, ietwat schamper.